

Naar een nieuwe indeling van de academische kalender

1. Inleiding en context

Op de vergadering van 4 december 2015 heeft de Raad van Bestuur opdracht gegeven aan de Directeur Onderwijsaangelegenheden om te onderzoeken in hoeverre het academiejaar optimaal benut kan worden door een herindeling van de academische kalender.

Daartoe werd door de Onderwijsraad op 18 januari 2016 een Werkgroep Academische Kalender opgericht met vertegenwoordigers van alle geledingen, met als doel het formuleren van verschillende mogelijke alternatieve indelingen van het academiejaar.

De werkgroep vergaderde op 18 februari, 8 april, 23 mei en 24 juni 2016. Er werd ook gevraagd aan een technische werkgroep, die bijeenkwam op 20 april 2016, om de organisatorisch-technische consequenties, uitdagingen en mogelijke oplossingen in kaart te brengen.

De besprekingen van de werkgroep leidden reeds in een vroeg stadium tot een belangrijke tussentijdse conclusie: een hervorming van de academische kalender staat niet op zichzelf, maar hangt nauw samen met een onderwijshervorming die gebaseerd is op de onderwijsfilosofie van de Universiteit Gent, waarin het opleiden van studenten tot kritische, onafhankelijke, pluralistische en realiteitsgerichte zoekers en durvers centraal staat.

Tijdens de onderwijsraad van 13 februari 2017 werden de voorstellen voor en standpunten vanuit de diverse geledingen en faculteiten omtrent een alternatieve indeling van de academische kalender (en het daaraan gekoppelde pedagogische project) besproken. Met het oog op verdere diepgaande besprekingen werden tijdens die onderwijsraad twee werkgroepen geïnstalleerd, één die zich zou buigen over de indeling van de kalender en één die zich zou richten op de verdere uitbouw van het activerend leren. In de werkgroep Indeling Kalender en de projectgroep Actief Leren zetelden respectievelijk 13 en 14 leden (exclusief plaatsvervangers), allen experts of ervaringsdeskundigen vanuit de diverse geledingen en faculteiten en met in elk van beide werkgroepen drie studentenvertegenwoordigers. De werkgroep Indeling Kalender kwam drie keer, en de projectgroep Actief Leren vier keer, samen tussen maart en mei 2017.

Beide werkgroepen hebben hun conclusies en voorstellen samengevat in een nota. Beide nota's werden besproken op de onderwijsraad van 15 mei 2017. Op basis van de gesprekken in de werkgroep "Academische kalender" werden een aantal principes overgehouden om verder te onderzoeken en te bespreken. Deze principes werden aangevuld met bedenkingen. Ze werden ook voorgesteld tijdens de onderwijsdag van 23 mei 2017 en nadien binnen kleine gemengde groepen (FDO-medewerkers, lesgevers en OC-voorzitters, onderwijsdirecteurs) verder geëxploreerd. Tijdens de onderwijsraad van 15 mei 2017 werd aangekondigd dat een verdere reflectie over de nota's zou gebeuren tijdens de onderwijsraad van 9 november 2017.

Vanuit de meeste faculteiten en vanuit de studentengeleding (Gentse StudentenRaad) werd ter voorbereiding van de bespreking op 9 november 2017 een schriftelijk standpunt doorgestuurd. De nadruk in deze bespreking lag bij de acht principes. Er werd nagegaan welke principes voldoende gedragen worden door de verschillende groepen en geledingen om verder te worden geoperationaliseerd. De onderwijsraad besluit dat volgende principes verder kunnen worden onderzocht. Dit betekent dat wordt nagegaan in welke mate het haalbaar/mogelijk is deze door te voeren, op welke manier dit kan gebeuren en wat de randvoorwaarden (logistiek, pedagogisch,...) en consequenties zijn.

Sommige principes hangen daarbij sterk samen.

- principe 1: De mogelijkheid om modules van 6 weken in te lassen moet bestaan, maar is een keuze en geen verplichting;
- principe 2: Verzekeren van echte vakantieweken (rustperiodes) voor alle studenten, in de kerstvakantie en daarnaast ook een aantal weken in de zomervakantie;
- principe 3: Het desgewenst verschuiven van 1 week paasvakantie;
- principe 4: De start van het academiejaar verschuiven naar 1 september;
- principe 5: Voldoende tijd laten voor heroriëntering;
- principe 6: De inhaalweek inkorten of afschaffen.

Een noodzakelijke aanvulling hierbij is de zoektocht naar pedagogische en logistieke oplossingen voor het kortere eerste semester, bijvoorbeeld door een sterkere inzet op actief leren, meer permanente evaluatie en feedback, het beperken van de contacturen, een maximum bepalen qua aantal examens, etc.

De (verdere) uitbouw van het actief leren aan de UGent en de uitwerking van een implementatieplan werd door de onderwijsraad onderschreven.

2. De nieuwe indeling van de kalender

In het voorstel van de nieuwe indeling van de kalender start het academiejaar steeds op 1 september.

Het eerste semester inclusief blok, examens en feedback, loopt tot de start van de kerstvakantie. Het tweede semester start onmiddellijk na de kerstvakantie. Het eerste semester loopt op die manier gedurende 16 weken. Voor het tweede semester wordt een week langer uitgetrokken omdat ook de examens van de jaarvakken hier afgenomen worden. Dit semester loopt dus 17 weken.

Na afloop van dit tweede semester volgt een periode van een 4-tal weken waar de 2^e zittijd voorbereid kan worden. De examens van de 2^e zittijd worden ingepland in de 4 weken voor de zomervakantie.

Deze nieuwe indeling zorgt voor 2 perioden van gegarandeerde vakantie voor alle studenten: 2 weken kerstvakantie en 6 weken zomervakantie.

De meeste opleidingen organiseren de les- en examenweken in een semestersysteem. Opleidingen krijgen de mogelijkheid om er geargumenteed voor te kiezen les te geven in een modulesysteem waarbij examens mogelijk zijn in het midden van een semester (in week 7+8). De nieuwe indeling van de kalender zorgt ervoor dat de paasvakantie op het einde van de lesweken van het tweede semester valt of zelfs al in de examenperiode. Hier kan ervoor gekozen worden om maar 1 week paasvakantie te voorzien zodat er voldoende tijd voorzien kan worden voor de voorbereiding van de 2^e zit examens.

Nieuwe Kalender 2022-2023		
	Keuze A : SEMESTER	Keuze B : MODULE
Do 1 sept 2022	week 0	week 0
Ma 5 sept 2022	week 1	week 1
Ma 12 sept 2022	week 2	week 2
Ma 19 sept 2022	week 3	week 3
Ma 26 sept 2022	week 4	week 4
Ma 3 okt 2022	week 5	week 5
Ma 10 okt 2022	week 6	week 6 LES + BLOK
Ma 17 okt 2022	week 7	week 7 BLOK + EX
Ma 24 okt 2022	week 8	week 8 BLOK + EX + LES
Ma 31 okt 2022	week 9	week 9
Ma 7 nov 2022	week 10	week 10
Ma 14 nov 2022	week 11	week 11
Ma 21 nov 2022	week 12 LES + BLOK	week 12
Ma 28 nov 2022	week 13 BLOK + EX	week 13 LES + BLOK
Ma 5 dec 2022	week 14 BLOK + EX	week 14 BLOK + EX
Ma 12 dec 2022	week 15 BLOK + EX	week 15 BLOK + EX
Ma 19 dec 2022	week 16 BLOK + EX + FB	week 16 BLOK + EX + FB
Ma 26 dec 2022	KERSTVAKANTIE	KERSTVAKANTIE
Ma 2 jan 2023	KERSTVAKANTIE	KERSTVAKANTIE
Ma 9 jan 2023	week 1	week 1
Ma 16 jan 2023	week 2	week 2
Ma 23 jan 2023	week 3	week 3
Ma 30 jan 2023	week 4	week 4
Ma 6 feb 2023	week 5	week 5
Ma 13 feb 2023	week 6	week 6
Ma 20 feb 2023	week 7	week 7 BLOK + EX
Ma 27 feb 2023	week 8	week 8 BLOK + EX
Ma 6 maart 2023	week 9	week 9
Ma 13 maart 2023	week 10	week 10
Ma 20 maart 2023	week 11	week 11
Ma 27 maart 2023	week 12	week 12
Ma 3 april 2023	PAASVAKANTIE	PAASVAKANTIE
Ma 10 april 2023	Week 13 BLOK + EX	Week 13
Ma 17 april 2023	Week 14 BLOK + EX	Week 14
Ma 24 april 2023	Week 15 BLOK + EX	Week 15 BLOK + EX
Ma 1 mei 2023	Week 16 BLOK + EX	Week 16 BLOK + EX
Ma 8 mei 2023	Week 17 BLOK + EX + Feedback	Week 17 BLOK + EX + Feedback
Ma 15 mei 2023	Vorbereiding 2 ^e zit	Vorbereiding 2 ^e zit
Ma 22 mei 2023	Vorbereiding 2 ^e zit	Vorbereiding 2 ^e zit
Ma 29 mei 2023	Vorbereiding 2 ^e zit + boostersessies	Vorbereiding 2 ^e zit + boostersessies
Ma 5 juni 2023	Vorbereiding 2 ^e zit + boostersessies	Vorbereiding 2 ^e zit + boostersessies
Ma 12 juni 2023	BLOK + EX	BLOK + EX
Ma 19 juni 2023	BLOK + EX	BLOK + EX
Ma 26 juni 2023	BLOK + EX	BLOK + EX
Ma 3 juni 2023	BLOK + EX	BLOK + EX
Ma 10 juli 2023	FEEDBACK	FEEDBACK
Ma 17 juli 2023	VAKANTIE	VAKANTIE
Ma 24 juli 2023	VAKANTIE	VAKANTIE
Ma 31 juli 2023	VAKANTIE	VAKANTIE
Ma 7 aug 2023	VAKANTIE	VAKANTIE
Ma 14 aug 2023	VAKANTIE – Heror	VAKANTIE - Heror
Ma 21 aug 2023	VAKANTIE – Heror	VAKANTIE – Heror
Ma 28 aug 2023	VAKANTIE – Start AJ	VAKANTIE – Start AJ

3. Opportuniteiten

3.1. Een positief pedagogisch project: actief leren, evalueren & feedback = diep leren

Voor een deel van de studenten werkt de huidige kalender uitstelgedrag in de hand. Deze studenten zijn tijdens de lesweken niet bezig met hun studies omdat ze bv. in het 1^e semester nog 3 weken blok hebben (inhaalweek + 2 weken kerstvakantie) gevolgd door een lange examenperiode met gespreide examens, en nog een uitgebreide examenperiode in 2^e zittijd.

De nieuwe indeling van de kalender zorgt voor een iets geconcentreerdere vorm van leren, vooral in het eerste semester met 12 lesweken en 4 examenweken (in het niet modulaire systeem). Het aantal lesweken blijft hierbij ongewijzigd in vergelijking met de huidige kalender. Door de geconcentreerdere vorm van leren moet de focus meer komen te liggen op actief leren, een positievere studiehouding, meer engagement en actieve kennisverwerving tijdens de lesweken, reflectie en feedback. Dit leidt automatisch tot diep leren.

Een aantal pedagogische principes, die nauw aansluiten bij de onderwijsvisie van de UGent zoals die is terug te vinden in de “Kritische zelfreflectie over het onderwijsbeleid van de Universiteit Gent” en verwante documenten (“Onderwijsconcept van de UGent”; “De onderwijsvisie en -strategie van de UGent: Multiperspectivisme”; “Archimedische platformen voor kwaliteitsverbetering”), hebben een bijzondere relevantie bij het afwegen van voor- en nadelen van een alternatieve academische kalender.

Actief leren: opleiden tot kritische zelf-reflectieve actoren

Leren is een actief proces waarin studenten kennis actief verwerven en verwerken. Aangezien van de studenten een actieve leerhouding wordt verwacht, dient ons onderwijs de actieve kennisopbouw- en verwerking door de studenten te faciliteren. Ons onderwijs dient bijgevolg aandacht te besteden aan:

- De implementatie van activerende didactische werkvormen (vb. probleemgestuurd onderwijs, practica, werkcolleges, labowerk, ...) waarbij lesgevers de rol als facilitator van het leerproces op zich nemen.
- Ervaringsgericht leren en werken waarbij reële activiteiten (labo, veldwerk, zelfstudie,...) leiden tot ervaringen, een essentiële vorm van leren. Binnen reële contexten verloopt het proces van kennis verwerven en verwerken vlotter.
- Het inbouwen van systematische reflectie en kritische besprekingen.
- Het afstemmen van de evaluatievormen op de activerende didactische aanpak. Er moet expliciet aandacht besteed worden aan de aansluiting en de integratie van onderwijs en evaluatie (cf. permanente evaluatie).

Activerend onderwijs vergt een mix aan traditionele en innovatieve onderwijsactiviteiten. Het is onderwijs dat leidt tot een meer actieve leerhouding, waarbij studenten leerinhouden sneller kunnen oproepen en herstructureren, maar dat daarnaast ook de motivatie bevordert en een gunstig effect heeft op de brede competentieontwikkeling. Aangezien de student het leerproces meer in eigen handen neemt, is hij verplicht verantwoordelijkheid op te nemen voor het eigen leerproces en kan er, mede door het geven van feedback en zelfevaluatie, meer en sneller worden bijgestuurd en geredieerd. Op die manier kan activerend onderwijs ook een gunstig effect hebben op de studieresultaten.

Coöperatief leren

Leren is een coöperatief, interactief proces waarin actieve kennisconstructie tot stand komt door samenwerking met anderen. Ons onderwijs dient bijgevolg aandacht te besteden aan de

implementatie van activerende didactische werkvormen waarin interactie tussen studenten onderling (vb. groepswerken, groepsprojecten,...) en studenten en lesgevers (vb. werkcolleges, practica,...) bevordert wordt. Deze manier van werken leidt niet alleen tot kennisverwerking en -constructie, maar bevordert tevens de sociale competenties en communicatievaardigheden van studenten.

Probleemoplossingsgericht leren

Leren is probleemoplossingsgericht werken waarbij studenten verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces opnemen. Ons onderwijs dient bijgevolg aandacht te besteden aan probleemgericht onderwijs waarbij studenten gestimuleerd worden om een actieve en probleemoplossende houding aan te nemen waarbij ze verantwoordelijkheid kunnen en moeten opnemen voor hun eigen leerproces.

Als er op een actieve, diepgaande, en geconcentreerde manier kennis wordt geconstrueerd, dan zal die over een langere periode getransfereerd worden, waardoor studenten de aangeboden leerstof grondiger en langduriger zullen beheersen en kunnen toepassen. Diep leren in plaats van oppervlakkig leren zal maar gerealiseerd worden als studenten hiertoe worden uitgedaagd. Diep leren zal vooral worden gestimuleerd door studenten duurzame feedback te geven.

3.2. Mentale rust en echte vakantieweken voor alle studenten

De nieuwe indeling van de kalender zorgt voor afwisseling van intensievere lesweken, blok/examen-weken, en echte vakantieweken.

De studenten hebben gegarandeerde vakantieweken: 2 weken kerstvakantie en 6 weken zomervakantie. Dit geeft studenten in die periodes de nodige mentale rust. Studenten die geen 2^e zittijd hebben, hebben vakantie van midden mei tot 1 september. Dit wil zeggen dat ze gedurende een 6-tal weken de mogelijkheid hebben om buiten het hoogseizoen vakantie te nemen (mei-juni in plaats van september).

Alle studenten (ook studenten die examens hadden in de 2^e zittijd) hebben vakantie van midden juli tot eind augustus. Dit is een gegarandeerde vakantieperiode waar engagementen ver op voorhand vastgelegd kunnen worden. Deze zomervakantie valt samen met het leerplichtonderwijs wat de mogelijkheid geeft om met het gezin op vakantie te gaan, en om gegarandeerde engagementen te nemen bv. binnen jeugdbeweging (kampen), of vakantiejobs. Ook de kerstvakantie is een gegarandeerde vakantieperiode waar studenten vakantie kunnen plannen en eventueel ook met het gezin samen kunnen vieren, of kiezen om een studentenjob te doen. Deze gegarandeerde vakantieperiodes maken het ook mogelijk dat studenten kunnen kiezen voor vrijwillige stages gerelateerd aan hun opleiding waar ze extra competenties kunnen verwerven.

Onderzoek en ervaringen in verschillende faculteiten en opleidingen tonen aan dat studenten vaak te kampen hebben met chronische stress en burn-out klachten. De huidige kalender werkt dit sterker in de hand door een continue periode van lessen – blok – examens, zeker voor studenten die jaren na elkaar 2^e zittijd hebben. Door de kalender op deze manier te hervormen en echte rustpauzes in te lassen voor alle studenten kan hier structureel een antwoord op geboden worden.

3.3. Meer kansen op slagen en op een betere studievoortgang

Het huidige systeem van flexibel studeren heeft voor een relatief groot aantal studenten negatieve effecten op studiesucces, op studierendement, en op studieduur.

Analyses van de 3 laatste cohortes studenten tonen aan dat consequent 1 op 3 generatiestudenten in 1 BA geen 50% van de studiepunten heeft verworven, en dus bindende voorwaarden krijgt. Dit gaat over meer dan 2000 studenten per jaar. Ongeveer 30% van deze groep schrijft zich opnieuw in voor dezelfde opleiding, maar opnieuw slaagt maar 1 op 3 erin om aan de bindende voorwaarden te voldoen. De overige 70% start met een andere opleiding of verlaat de UGent. Het verstrengen van de bindende voorwaarden in 1 BA van 50% naar 75% van de studiepunten heeft nauwelijks effect gehad op het slaagpercentage. Een andere aanpak van studeren en een betere heroriëntering dringt zich dus op.

Het slaagpercentage voor het eerste modeltraject voor de bacheloropleiding bleef universiteitsbreed op 39% in de voorbije jaren.

Slechts 58% behaalt het BA diploma in 3 jaar, 84% behaalt het BA diploma in 4 jaar. Voor de 1-jarige master haalt slechts 58% van de studenten het diploma in 1 jaar, voor de 2-jarige master haalt ongeveer 75% van de studenten het diploma in 2 jaar.

De nieuwe indeling van de kalender moet studenten meer meenemen in een positief, actief proces van kennisverwerven waarbij ze tijdens het semester meer bezig zijn met hun leerproces, hier feedback op krijgen, op een alternatieve manier geëvalueerd worden en door dit groter engagement meer kans hebben op slagen en een betere studievoortgang. Een vroegere activering van studenten leidt tot een meer geleidelijk opgebouwde leercurve tijdens de lesweken naar de eindexamens toe.

De nieuwe academische kalender met start op 1 september betekent dus niet dat studenten in een 'secundair onderwijs' systeem terecht komen waarbij ze bij de hand genomen worden en de leerstof in kleine stappen moeten doorlopen. De nieuwe indeling van de kalender betekent juist een grotere focus op zelfwerkzaamheid en zelfstandigheid van de student, waarbij de student het eigen leerproces van bij de start van het semester zelf in handen neemt en hierop regelmatig feedback krijgt.

Dit impliceert ook het herbekijken van de hoorcolleges en contacturen in de opleidingen en het afstemmen van de werkvormen op de evaluatievormen. Momenteel voegen sessies georganiseerd door monitoraten soms actieve werkvormen, practica, of werkcolleges toe aan de klassieke hoorcolleges. Het herdenken van werkvormen moet deze 'reparatiesessies' van monitoraten integreren in de reguliere lesmomenten voor alle studenten.

Een groter engagement van studenten tijdens de lesweken leidt ook tot een groter gevoel van 'belonging'. Onderzoek toonde aan dat 'sense of belonging' een belangrijke sleutel is tot studiesucces in het hoger onderwijs. Dit is in het bijzonder ook belangrijk voor kansengroepen.

Examens waarbij vooral feitelijke kennis getoetst wordt, moeten meer in vraag worden gesteld. Het doel is dat studenten 'leren' en actief kennis en vaardigheden verwerven. Evaluaties die enkel op het einde van een semester deze kennis toetsen, zonder dat studenten tussentijdse feedback hebben gekregen over hun vorderingen of leerprestaties, moeten ook nader bekeken worden.

3.4. Meer tijd voor heroriënteren

Studenten hebben in de huidige kalender bijzonder weinig tijd om na te denken over heroriëntering, en dit zowel na de resultaten 1^e semester 1 BA als na de 2^e zittijd.

De cijfers hierboven tonen aan dat dit nochtans belangrijk is voor een grote groep studenten, niet enkel na een eerste, maar ook na een tweede jaar aan UGent.

De nieuwe indeling van de kalender laat meer ruimte voor nadenken over heroriëntering. De kerstvakantie kan hiervoor gebruikt worden na het 1^e semester, ook al is de groep die op dit moment al heroriënteert relatief klein. Een grondige reflectie rond heroriëntering is evenwel nodig na de 2^e zittijd. De nieuwe indeling van de kalender maakt het mogelijk om na de 2^e zittijd langer stil te staan bij de verdere keuzes en ook informatie hierover te verzamelen (bv. tijdens de laatste 2 weken van augustus).

3.5. Het mogelijk maken van modules

De nieuwe indeling van de kalender maakt het gemakkelijker om modules mogelijk te maken, waarbij een examenperiode volgt op een module. Dit zal een aanpassing van het OER vergen. Te korte modules worden best vermeden omdat dit de studiedruk vaak doet toenemen en de flexibiliteit beperkt, modules van 5-7 lesweken lijken de voorkeur te genieten, met 2 modules per semester. Na elke module wordt een examenperiode voorzien, bij voorkeur voorafgegaan door een blok/voorbereidingsperiode van bv. 1 week.

Het geven van onderwijs in modules is uitdrukkelijk de keuze van de opleiding en wordt dus niet aan iedereen opgelegd. De beslissing om een opleiding, een aantal jaren, één jaar of een semester in modules aan te bieden is de autonomie van de opleidingscommissie en wordt grondig gemotiveerd. Bij de keuze van een opleiding om modules aan te bieden moet ook rekening gehouden met service onderwijs. Dit kan leiden tot een onderlinge afstemming van verschillende opleidingen of het aanbieden van verschillende trajecten (met en zonder modules) voor bepaalde vakken.

Vakken georganiseerd in modules kunnen gecombineerd worden met semestervakken en met jaarvakken waarbij uiteraard de gemiddelde weekbelasting voor de student niet toeneemt en gemonitord wordt. De omschakeling naar onderwijs in modules kan voor de meeste opleidingen gemakkelijker voor masterjaren dan voor bachelorjaren, wat niet wil zeggen dat ook vakken of jaren in de bachelor niet via modulair onderwijs aangeboden kunnen worden.

Leren gebeurt niet alleen op 'het eiland van de universiteit'; studenten verwerven ook kennis en competenties binnen een concrete maatschappelijke context ('breed leren'). Het onderwijs aan de UGent bestaat bijgevolg uit zowel binnen- als buitenschools leren (vb. (buitenlandse) stages en of projecten, engagementen met het werkveld en binnen een maatschappelijke context, internationale mobiliteit,...). Een modulair systeem laat gemakkelijker toe de strategische onderwijsdoelstellingen i.v.m. internationalisering, participatie van stakeholders en talentontwikkeling aldus te realiseren. Modules bieden immers opportuniteiten voor een betere organisatie van internationalisering (mobility windows), stages, masterproeven, interdisciplinariteit, extra-curriculaire onderwijsactiviteiten, etc.

Van de opleidingen wordt verwacht dat er grondig wordt nagedacht over het optimaal vormgeven van het programma bij de keuze voor moduleonderwijs. Noodzakelijk is ook dat

lesgevers hier goed in worden begeleid en de contacturen, de inhoud van de cursus, de werkvormen en de evaluatievormen aangepast worden aan het moduleonderwijs. Het onderwijs in modules wordt immers het best gecombineerd met het introduceren van meer actieve werkvormen, blended learning en aangepaste toetsvormen. Het onderwijs in modules mag echter geen onhaalbare stijging van de globale studielast met zich meebrengen.

Voor alle duidelijkheid: de invoering van een nieuwe academische kalender impliceert geenszins dat overal moduleonderwijs wordt ingevoerd.

3.6. Duidelijkere cesuur tussen de academiejaren

De nieuwe indeling van de kalender zorgt voor een duidelijkere cesuur tussen de academiejaren, die gescheiden worden door vakantieperiodes. Deze cesuur heeft het voordeel dat het ene academiejaar afgewerkt kan worden en het nieuwe vervolgens gestart kan worden.

Voor onderwijsondersteuners betekent dit minder overlap tussen 2^e zittijd en de start van het nieuwe academiejaar. De feedback over de 2^e zittijd kan nog doorgaan vóór de zomervakantie, samen met de eerste informatie over de GIT-trajecten. De examenroosters van de 2^e zittijd kunnen gemaakt worden in mei, de lesroosters van het nieuwe academiejaar in mei en juni.

GIT-gesprekken en heroriënteringsgesprekken kunnen de twee laatste weken van augustus gepland worden. Hiervoor kan meer tijd voorzien worden.

Het nieuwe academiejaar kan best voorbereid worden voor de zomervakantie. Tijdens de laatste twee weken van augustus kunnen zomercursussen en introductieactiviteiten doorgaan.

Van midden juli tot midden augustus kan al het personeel vakantie nemen.

3.7. Langere lesvrije periode voor het ZAP

De nieuwe indeling van de kalender zorgt voor een langere lesvrije periode voor het ZAP, namelijk van april tot en met augustus, dit zijn 5 aaneensluitende maanden. In deze periode worden enkel examens gepland. Deze langere lesvrije periode kan door het ZAP gebruikt worden voor onderzoeksactiviteiten, maar ook voor bv. onderwijsprofessionalisering, het voorbereiden van syllabi voor het volgende academiejaar, het volgen of aanbieden van een zomercursus, vakantie, etc.

3.8. Beschikbaarheid promotoren en boostersessies voor 2^e zittijd

Door de nieuwe indeling van de kalender situeert de voorbereiding voor de 2^e zittijd zich tussen midden mei en midden juni. Daardoor zijn promotoren van masterproeven meer beschikbaar voor het begeleiden van de masterproeven indien deze ingediend worden in de 2^e zittijd.

Lesgevers en assistenten kunnen in deze periode ook boostersessies voorzien voor studenten die de leerstof aan het herhalen zijn voor de 2^e zittijd. Dit is vooral relevant voor de vakken uit het eerste semester, maar ook voor vakken uit het tweede semester kunnen studenten deze boostersessies gebruiken bij het herhalen van de leerstof.

Er kan ook gedacht worden aan een systeem van begeleid studeren waarbij studenten de kans krijgen om aan assistenten of begeleiders vragen te stellen tijdens het studeren in groep.

3.9. Alle afstuderenden op de arbeidsmarkt vóór eind juli

Aangezien alle afstuderende studenten, ook studenten die een 2^e zittijd hadden, voor eind juli zullen afstuderen, komen ze vroeger op de arbeidsmarkt. Dit biedt vooral voor jobs in het onderwijs, dat nu eenmaal start op 1 september, meer mogelijkheden, ook voor studenten met een 2^e zittijd die in de huidige kalender pas eind september afstuderen.

4. Aandachtspunten, bezorgdheden

4.1. Verschuiven naar 1 september in het volledige hoger onderwijs in Vlaanderen

Het verschuiven van de start van het academiejaar naar 1 september heeft een grote impact op het onderwijslandschap in Vlaanderen en moet gebeuren voor alle instellingen hoger onderwijs in het kader van (her)oriëntering en het gelijktijdig laten lopen van processen in Vlaanderen. Dit betekent dat een consensus gevonden moet worden met de VLIR en de VLHORA.

Deze verschuiving zal ook een impact hebben op jobs en vakantieperiodes van alle hoger-onderwijsstudenten.

4.2. Het verhogen van de studielast en de examenlast bewaken

De nieuwe indeling van de kalender zorgt voor een iets geconcentreerdere vorm van leren, waarbij de focus meer komt te liggen op actief leren, een positievere studiehouding, meer engagement en actieve kennisverwerving tijdens de lesweken, reflectie en feedback. Het aantal lesweken is evenwel hetzelfde als in de huidige kalender.

Programma's, werkvormen en evaluatievormen moeten elkaar volgen en dus aangepast worden. Het is niet de bedoeling om actief leren en permanente evaluatie te introduceren en daarnaast nog cursussen, examenstof en examens te behouden zoals ze nu zijn.

Om de studielast en de examenlast te bewaken moeten een aantal duidelijke richtlijnen geformuleerd worden zodat er voldoende garanties zijn voor de studenten. Van de opleidingscommissies wordt verwacht dat zij erover waken dat hier geen onhaalbare verhoging van de studielast uit voortvloeit; zij zijn verantwoordelijk voor het vinden en bewaken van de juiste balans. Mogelijke richtlijnen die opleidingscommissies zouden kunnen hanteren zijn bijvoorbeeld:

- Een BA van 60 studiepunten heeft maximum 12 vakken.
- Er wordt maximaal ingezet op permanente evaluatie met tussentijdse feedback.
- In het eerste semester kunnen maximum 4 vakken periodegebonden worden geëvalueerd. In het tweede semester kunnen maximum 6 vakken periodegebonden worden geëvalueerd. Hierbij is het uiteraard niet de bedoeling dat vakken gewoon worden samengenomen om minder vakken te bekomen, maar wel dat grondig

nagedacht wordt over welke vakken ten delen of helemaal permanent kunnen geëvalueerd worden

- Vakken met 50% permanente evaluatie en 50% periodegebonden evaluatie betekent dat slechts de helft van de competenties nog periodegebonden wordt geëvalueerd (en dus niet het hele vak)
- Er wordt gezocht naar een evenwicht tussen contacttijd en verwerkingstijd van de leerstof.
 - Het aantal contacturen in hoorcolleges wordt beperkt tot 8u hoorcollege per studiepunt.
 - Het aantal contacturen in werkcolleges wordt beperkt tot 12u werkcollege per studiepunt.

Daarnaast blijft het natuurlijk belangrijk dat de opleidingscommissies de studielast goed monitoren en bijsturen indien nodig op de voor hen meest aangewezen manier. Vooral het bewaken van de studiedruk in het eerste semester zal belangrijk zijn. Aandacht zal ook moeten gaan naar hoe omgegaan wordt met de verlofdagen in het eerste semester (inhaallessen inroosteren).

Het bekendmaken van de punten en programmeren van feedback voor de kerstvakantie zal een extra druk zetten op professoren die het laatste examen afnemen. Hiermee kan rekening gehouden worden in de programmatie (multiple choice, mondeling, ...). De examenresultaten kunnen ook progressief bekend gemaakt worden.

4.3. Nog voldoende tijd voorzien voor engagementen van studenten

Veel studenten engageren zich naast het studeren voor andere activiteiten binnen de UGent (studentenverenigingen, studentenvertegenwoordiging, mentorschap, ...) of buiten de UGent (jeugdbeweging, sportclub, muziek, ...). Het is belangrijk dat studenten deze engagementen kunnen blijven opnemen. Momenteel focussen studenten zich tijdens de lesweken vaker op externe activiteiten om zich tijdens de blok- en examenweken volledig op de studie toe te leggen. De nieuwe indeling van de kalender zal het minder mogelijk maken om de les- en examenperiode als twee aparte perioden te beschouwen, met meer engagement in de ene periode en minder in de andere periode. Voorbeelden uit het buitenland tonen nog steeds een groot studentenengagement met een andere indeling van de kalender. Het bewaken van de studielast zoals hierboven aangegeven moet het studentenengagement blijvend mogelijk maken.

Het extra-curriculair engagement van de studenten zal beter gespreid worden over het volledige academiejaar. De huidige werkpieken tijdens de blok- en examenweken zullen niet langer het engagement van studenten in de weg staan. Daarenboven zijn studenten die in kleine groepen werken zeer intensief betrokken bij het onderwijssysteem. Uit de voorbeelden uit het buitenland weet men dat op die manier een "studie-momentum" gecreëerd kan worden, dat zich ook doorzet buiten de studie. Paradoxaal genoeg leidt een grote studie-inzet vaak ook tot een groter engagement buiten de studie. De 'sense of belonging' van de studenten bij hun studie en opleiding speelt hier een grote rol.

De gegarandeerde vakantie tijdens de kerst- en zomerperiode zorgt er ook voor dat engagementen in die periodes op voorhand vastgelegd kunnen worden.

4.4. Het garanderen van vakantieperiodes voor alle betrokkenen

De kerst- en zomervakantie moet niet enkel voor de studenten, maar ook voor het personeel voldoende gegarandeerd blijven.

De kerstvakantie (2 weken) moet de studenten de kans geven om te reflecteren over hun studiesucces en -voortgang. Zij moeten dan ook geadviseerd worden om pas na deze periode van bezinning over hun studieresultaten en studiekeuze eventueel contact op te nemen met ondersteunend personeel of lesgevers (eerste dagen na de kerstvakantie). Onze eigen cijfers tonen aan dat het geen grote groep studenten is die actief de stap zet naar heroriëntering na het eerste semester. Binnen de generatiestudenten 1BA is er een groep die reeds vroeger (na enkele weken, voor de eerste examenperiode) heroriënteert. De grootste groep wacht de resultaten 2^e zittijd af om een beslissing te nemen.

Ook de vier weken zomervakantie voor personeelsleden moeten op dezelfde manier gegarandeerd worden. Studenten waarbij de resultaten van de 2^e zittijd tegenvallen kunnen best hier eerst zelf over nadenken en mogelijke alternatieven verkennen. Gesprekken met trajectbegeleiders, studieadviseurs, monitoraten, ... kunnen gepland worden in de 2 laatste weken van augustus.

4.5. Het inkorten van de paasvakantie

De paasvakantie valt, zowel binnen een semestersysteem als binnen een modulair systeem, op een wat ongelukkig moment. Uit de schriftelijke reacties vanuit de faculteiten blijkt dat de verschillende geledingen de piste van het inkorten of verschuiven van de paasvakantie tot op zekere hoogte als te overwegen beschouwen, maar er is een grote bezorgdheid met betrekking tot het behoud van deze vakantieweken voor personeelsleden, en zeker personeelsleden met schoolgaande kinderen. Om die reden lijkt het schrappen van één week het maximaal haalbare.

De piste om één week van de paasvakantie te schrappen wordt momenteel ook in andere instellingen besproken.

De nieuwe indeling van de kalender plaatst de paasvakantie bovendien op het einde van de lesperiode in het 2e semester waardoor deze op een gunstigere plaats ligt voor het verwerken van de leerstof en het afwerken van werkstukken en papers. Het beperken van de paasvakantie tot 1 week zorgt er bovendien voor dat er meer tijd overblijft voor de voorbereiding van 2^e zittijd.

4.6. Rekening houden met bijzondere situaties in modulesysteem

Specifieke aandacht moet besteed worden aan procedures die kunnen gevolgd worden voor studenten die ziek worden tijdens een module of voor studenten die een GIT traject hebben waarbij een semestersysteem en een modulesysteem gecombineerd worden.

Het optimaliseren van actief leren binnen opleidingen betekent ook dat nagedacht moet worden over inclusiviteit. We moeten ervoor zorgen dat ook studenten die afwezig zijn, een bijzonder statuut hebben, binnen een GIT-traject zitten, werken, etc. ook kunnen deelnemen aan actief leren. Dit kan bv. door alternatieve activiteiten te voorzien, andere afspraken te maken, etc. We moeten ervoor zorgen dat we inclusief denken en deze groepen niet uit de boot dreigen te vallen.

Tegelijkertijd is voor studenten met een GIT-traject of met een bijzonder statuut permanente evaluatie vaak ook een voordeel omdat ze opdrachten tijdens het academiejaar kunnen afwerken op eigen tempo en niet alles tijdens de examenperiode moeten realiseren. Voor werkstudenten is het voldoende op voorhand vastleggen van vaste contactmomenten vooral belangrijk zodat ze werk en studie goed kunnen plannen.

4.7. Het begeleiden van lesgevers bij actief leren, permanente evaluatie en feedback

Als we actief leren breed willen verspreiden binnen de UGent dient te worden ingezet op professionalisering van zowel professoren, als van assistenten en onderwijsbegeleiders. Lesgevers dienen de mogelijkheid (in de vorm van tijd) te krijgen om zichzelf voldoende te vormen.

Het voorstel is om duidelijk in te zetten op professionalisering van lesgevers. Momenteel is actief leren reeds aanwezig in heel wat trainingen. Dit aanbod kan worden vergroot en meer specifiek gemaakt. Hiermee wordt bedoeld dat er een aanbod kan worden gecreëerd dat specifiek gelabeld wordt als actief leren. Een voorstel zou kunnen zijn om in het aanbod ook specifieke trainingen te voorzien waar actief leren in grote studentengroepen van bv. meer dan 200 studenten aan bod komt. In deze trainingen kunnen dan actieve werkvormen gebruikt worden die illustratief zijn voor het actief leren. Deze initiatieven moeten zowel voor professoren als voor assistenten beschikbaar worden.

Het systematisch agenderen van de thema's 'actief leren, permanente evaluatie en feedback' op onderwijsgeoriënteerde dagen (universiteitsbrede onderwijsdag, conclaaf, facultaire studiedagen, etc.) is een nuttig en noodzakelijk initiatief, om zo - d.m.v. het ondergaan en/of observeren van diverse werkvormen en goede praktijken - een aantal werkvormen te concretiseren, alsook de implementatie ervan meer laagdrempelig te maken. De participatie in bovenstaande trajecten wordt zowel voor professoren als voor assistenten gevaloriseerd.

Momenteel worden actieve werkvormen ongestructureerd en onvoldoende gecoördineerd toegepast doorheen vakken en opleidingen aan de UGent. Bovendien is er nu geen zicht op wat waar wordt toegepast en hoe actief leren meer zou kunnen toegepast worden.

Een coachingtraject zou opgezet kunnen worden op het niveau van de opleiding. Het focussen op het niveau van de opleiding heeft grote voordelen. De introductie van 'actief leren' gebeurt immers best in overleg en in samenwerking met de opleidingscommissie. Het is belangrijk om de afstemming te bekijken tussen actieve werkvormen en andere werkvormen binnen een traject (niet te veel papers of extra opdrachten tegelijk bv.). Het focussen op het niveau van de opleiding bevordert de interactie tussen lesgevers van dezelfde opleiding en stimuleert hen om met elkaar te laten praten en good practices uit te wisselen. De afstemming op opleidingsniveau levert ook het grote voordeel op dat de werklast voor studenten, op het niveau van een opleiding, goed kan worden bewaakt en dat er kan worden gewaakt over een goed evenwicht bij het inzetten van verschillende werkvormen.

Extra aandacht zal moeten besteed worden aan manieren waarop actief leren, tussentijds evalueren en feedback kan gerealiseerd worden in grote groepen. Hierbij zal in de eerste plaats gekeken worden naar manieren die dit haalbaar maken met de huidige personeelsbezetting. Het inzetten op andere werkvormen en evaluatievormen veronderstelt

niet altijd kleine groepen.

Om diep leren te realiseren zijn niet enkel actieve werkvormen maar ook permanente evaluatie en kwalitatieve feedback nodig. Specifieke ondersteuning kan geboden worden via het opleidingstraject en via professionalisering van lesgevers om deze feedback op een kwalitatieve manier te realiseren.

Het slagen van een strategie op opleidingsniveau zal afhangen van de motivatie van heel wat mensen, maar zeker ook van de onderwijsdirecteurs en voorzitters opleidingscommissies. In de communicatiestrategie mag deze belangrijke schakel niet ontbreken.

4.8. Zorgen voor randvoorwaarden: ICT & infrastructuur

Het gebruik van actieve werkvormen impliceert een aantal randvoorwaarden.

Er zijn randvoorwaarden op het gebied van ICT en infrastructuur. Deze randvoorwaarden zijn uiteraard afhankelijk van het soort werkvorm dat er wordt gebruikt.

- Aandachtspunten voor ICT zijn: een flexibele elektronische leeromgeving, aanwezigheid van WiFi, elektronisch toetsplatform, stemmen via smartphone, Apps voor communicatie, etc.
- Aandachtspunten voor infrastructuur zijn: flexibele lokalen waar in groepen gewerkt kan worden, laptopklassen, werkruimtes voor studenten, langere openingsuren, video-opname-apparatuur, etc.

4.9. Allerlei

- De procedure voor de beroepen moet opnieuw bekeken worden. Dit kan Vlaanderen-breed worden opgenomen.
- Studenten hebben minder extra tijd om hun masterproef in 2^e zit in te dienen, maar zullen in die periode wel gemakkelijker een beroep kunnen doen op hun promotor (of andere lesgevers/begeleiders). De timing van het indienen van de masterproef, en de gevolgen voor de studievoortgang, moet in ieder geval verder worden opgevolgd. Het zou eventueel mogelijk zijn om het indienen van de masterproef in 2^e zittijd naar begin september te verschuiven om tegemoet te komen aan de bezorgdheden van studenten in 1jarige masters.
- Het risico bestaat dat het (psychologische) verschil tussen slagen in de 1^e vs. slagen in de 2^e zittijd kleiner wordt door de nieuwe kalender. Dit zal nauwgezet opgevolgd moeten worden.
- Vaak wordt er gesteld dat september de congresmaand bij uitstek is voor docenten. Dit klopt echter helemaal niet. Op basis van de CIWC dossiers bij het FWO blijkt dat april-mei-juni en sept-okt-nov allemaal congresmaanden zijn, maar dat er ook congressen georganiseerd worden in de andere maanden van het jaar.
- De nieuwe aanwervingen voor personeel zullen vroeger moeten worden gerealiseerd, wat ook een impact heeft op de pensioenwetgeving.

5. Concrete uitwerking, overgang en implementatie

Het voorstel is om de volledige implementatie van de nieuwe kalender te realiseren in 2022-2023. Er zijn 2 academiejaren nodig om de overgang te maken: 2020-2021 en 2021-2022.

De volgende 2 academiejaren zullen nodig zijn om voorbereidingen te treffen m.b.t. actief leren, anders evalueren, permanente evaluatie, professionalisering van lesgevers, aanpassing van programma's, herdenken van opleidingsonderdelen etc. Bovendien moet er ook voldoende tijd voorzien worden voor het bekijken van de randvoorwaarden: leslokalen, WiFi, OASIS, OER, etc.

De twee volgende academiejaren kunnen ook gebruikt worden om de pilootprojecten die momenteel lopen in verschillende opleidingen te evalueren en bij te sturen, zodat hieruit lessen kunnen getrokken worden voor de universiteitsbrede implementatie van andere werken en evaluatievormen.

AJ 2018-2019: ongewijzigd laten.

AJ 2019-2020: ongewijzigd laten.

AJ 2020-2021: begin van de wijzigingen, paasvakantie 1 week, 2^e zit 1 week vroeger

AJ 2021-2022: 2 weken vroeger starten, examens kerst splitsen, 2^e zit al voor de zomervakantie

AJ 2022-2023: volledige implementatie van het systeem

Concreet uitgewerkt betekent dit:

AJ 2020-2021: begin van de wijzigingen, paasvakantie 1 week, 2^e zit 1 week vroeger

- start 4e week van september: 21/9/2020
- examens na de Kerstvakantie
- **1 week paasvakantie**
- einde 1e zittijd eind juni : **1 week vroeger**
- 2e zittijd : **starten 1 week vroeger** : 9 augustus (4 weken voor 2^e zittijd)
- 6/9 t/m 12/9 vakantie: **intersemesteriële vakantie 2 weken vroeger**
- 13/9/2021 start volgend AJ

AJ 2021-2022: 2 weken vroeger starten, examen kerst splitsen, 2^e zit al voor de zomervakantie

- start 2e week van September: 13/9/2021, **2 weken vroeger starten**
- examens van 1e SEMESTER
 - o voorstel stuk VOOR en stuk NA de kerstvakantie, **splitsen kerstexamens**
 - 6/12 tot 17/12/2021 : BLOK + EXAMENS
 - 20/12 tot 2/1/2022: Kerstvakantie
 - 3/1 tot 10/1/2021: BLOK + EXAMENS
 - 1 week intersemesteriële vakantie
- start 2e semester 17/1/2022
- 1 week paasvakantie
- 17 april: einde 12 weken les
- 18 april tot 22 mei: 5 weken BLOK + EXAMENS
- 23 mei: feedbackweek
- 20 juni: START 2^e zit examens tot 17 juli 2022, **2^e zit voor de vakantie**

AJ 2022-2023: volledige implementatie van het systeem

- start 1 september 2022
- timing zie kalender in voorbeeld op pagina 3